МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
Завідувач кафедри ФМФР
Баранова В.Г.

"____"_____2018 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності **072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

за магістерською програмою професійного спрямування
«Корпоративні фінанси»

на тему: «**Фінансове забезпечення формування необоротних активів підприємства»**

Виконавець:
студент фінансово-економічного факультету

Рябой Олександр Анатолійович
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:
к.е.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

Лапіна Ірина Сергіївна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2018

ЗМІСТ

ВСТУП……. 3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА ..…..…….. 6
1.1. Основний капітал підприємства. Суть, склад і оцінка основних засобів та інших необоротних активів підприємства…… . 6
1.2. Амортизаційна політика та її вплив на формування фінансових ресурсів підприємства……..…….. …..... 12
1.3. Фінансове забезпечення відтворення необоротних активів …...……. 16
1.4. Показники забезпечення, стану і ефективності використання необоротних активів підприємства ……..…… 21
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ЦЕМЕНТ»…….. 24
2.1. Характеристика ТОВ «Цемент» та оцінка його фінансового стану……..... 24
2.2. Аналіз забезпеченості підприємства основними засобами ……..…….. 37
2.3. Аналіз ефективності використання основних засобів підприємства ТОВ «Цемент»……. 42
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ЦЕМЕНТ»…… 56
3.1. Загальні напрямки раціонального використання необоротних активів… 56
3.2. Резерви підвищення ефективності використання основних фондів на підприємстві ТОВ «Цемент»……...…….. 63
3.3. Лізинг – як форма фінансування необоротних активів …….. 76
ВИСНОВКИ..…….. 81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ……..……... 86
ДОДАТКИ……. 90

ВСТУП

Економікою охоплюються усі без винятку сторони життя людини, пов'язані з задоволенням її фізіологічних і духовних потреб. Щоб підтримувати необхідний життєвий рівень, мати сім’ю, виховувати дітей, людям необхідні їжа, притулок. Ці предмети життєзабезпечення створюються на підприємствах промисловості, сільського господарства, будівництва та при участі підприємств транспорту і зв'язку.

Безумовно, щоб відбувалося нормальне функціонування підприємства, необхідна наявність визначених засобів і джерел. Основні виробничі фонди, що складаються з будинків, споруд, машин, знарядь й інших засобів праці, що приймають участь у процесі виробництва, є самою головною основою діяльності підприємства. І тому, раціональне й економічне використання основних фондів є першочерговою задачею підприємства.

Матеріально-технічною основою процесу виробництва на будь-якому підприємстві є основні виробничі засоби. У умовах ринкової економіки початкове формування основних засобів, їх функціонування і розширене відтворення здійснюється при участі фінансів, за допомогою яких утворюються і використовуються грошові фонди цільового призначення, що опосередковують придбання, експлуатацію і відновлення засобів праці.

На перший погляд може здатися, що основні засоби використовуються насамперед на підприємствах, які займаються виробництвом товарів, а для тих, що надають послуги, засоби праці не є такими важливими. Але це не так, адже основні фонди - це не лише верстати та споруди. До них відносять і всю електронно-обчислювальну техніку, без якої зараз не можна уявити роботу будь-якого підприємства, і невиробничі основні фонди, які дуже часто не відносять до основних засобів. При виготовленні продукції обов’язковою умовою є залучення необхідних виробничих фондів та ефективне використання з метою забезпечення максимальної їх віддачі, тобто обсягу виготовлених товарів чи наданих послуг на одиницю вартості основних

засобів. Отже, головна проблема в процесі експлуатації останніх полягає в розробці такої системи управління ними, яка б дозволила підвищити ефективність використання основних засобів у виробництві.

На сьогодні залишаються важливими здобутки всіх дослідників проблеми ефективного використання основних засобів, але на даному етапі економічного розвитку необхідно враховувати ще один важливий аспект, пов'язаний зі становленням ринкових відносин. Роль та потреба підвищення ефективності використання основних засобів пов'язана насамперед з питаннями фінансового забезпечення формування необоротних активів підприємства.

Для розробки ефективної політики управління основними фондами доцільним є врахування та оцінка здобутків всіх вчених-дослідників цієї проблеми, що дасть змогу на основі критичного аналізу прийняти правильне та найбільш оптимальне рішення.

Таким чином, актуальність теми магістерської роботи полягає в тому, що підвищення ефективності використання основних засобів підприємств є одним з основних питань у період переходу до ринкових відносин. Від вирішення цієї проблеми залежить фінансовий стан підприємства, конкурентоспроможність його продукції на ринку.

Метою магістерської роботи є дослідження теоретико-методичних аспектів формування та використання необоротних активів підприємства і розроблення напрямків управлінських рішень щодо підвищення ефективності їх фінансового забезпечення.

Досягнення мети роботи здійснюється шляхом вирішення наступних завдань:

- визначити економічну сутність необоротних активів підприємства;
- дослідити механізм фінансового забезпечення відтворення необоротних активів;
- розглянути методику аналізу показників забезпечення, стану і ефективності використання необоротних активів підприємства;

- навести організаційно-економічну характеристику підприємства ТОВ «Цемент»;

- здійснити оцінку й аналіз стану та структури майна підприємства і джерел його формування;

- провести аналіз забезпеченості підприємства основними засобами;

- провести аналіз ефективності використання основних засобів підприємства ТОВ «Цемент»;

- запропонувати шляхи поліпшення формування та використання необоротних активів підприємства.

Об’єктом дослідження є економічні процеси, що виникають з приводу формування та використання необоротних активів та визначення напрямків їх фінансового забезпечення.

Предметом дослідження є теоретико-методичні і практичні підходи щодо аналізу та оцінки фінансового забезпечення необоротних активів підприємства.

Основними методами дослідження при розкритті теми магістерської роботи стали: моделювання - для опису сутності процесів, фактів, понять і необхідних взаємозв'язків; графо-аналітичний аналіз - аналіз і підтвердження в певних координатах економічних постулатів і моделей; декомпозиція і композиція - як прийоми для побудови структурних схем підпорядкованості процесів і прийняття рішень.

У процесі роботи було використано аналітичний та економіко-статистичний методи дослідження, використано матеріали законів України, положень Міністерства фінансів України, робот українських і закордонних економістів, що займаються питаннями відтворення основних фондів, а також матеріали фінансової звітності досліджуваного підприємства.

Матеріали дослідження були висвітлені на науковій студентській конференції «Стабілізація фінансово-економічної системи України» (16-20.04.2018р.)

ВИСНОВКИ

Результатом магістерської роботи є теоретичне узагальнення і вирішення методичних та практичних проблем фінансового забезпечення формування необоротних активів на підприємстві в сучасних умовах.

До необоротних активів підприємства належать активи з терміном використання більше ніж один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік). Для фінансування придбання необоротних активів підприємства зазвичай використовують власні і довгостроково залучені фінансові ресурси.

Важливою складовою необоротних активів підприємства є основні засоби, інші необоротні матеріальні активи, нематеріальні активи. У процесі їх експлуатації нараховують амортизаційні відрахування, з яких формується амортизаційний фонд, що є основним джерелом відтворення необоротних активів. Підприємства мають право самостійно обирати метод нарахування амортизації необоротних активів. Фінансові результати виробничо-господарської діяльності значною мірою залежать від обраної амортизаційної політики, структури та ефективності використання необоротних активів підприємства.

Фахівці фінансових служб зобов'язані вести поточний контроль за станом і використанням необоротних активів підприємства, формувати оптимальну їх структуру, визначати основні напрями оновлення та обирати оптимальні джерела фінансування.

Ефективність виробничо-господарської діяльності підприємства залежить від структури та інтенсивності використання його основних засобів. Тому важливим напрямом фінансової роботи на підприємстві і є обґрунтування і вибір оптимальних джерел фінансування придбання та експлуатації основних засобів підприємства, оцінювання показників ефективності їх використання, формування ефективної амортизаційної та інвестиційної політики.

Забезпечення певних темпів розвитку і підвищення ефективності виробництва можливе за умови інтенсифікації відтворення та ліпшого використання діючих основних засобів. Ці процеси, з одного боку, сприяють постійному підтриманню належного технічного рівня кожного підприємства, а з іншого – дають змогу збільшувати обсяг виробництва продукції без додаткових інвестиційних ресурсів, знижувати собівартість виробів за рахунок зниження питомої амортизації й витрат на обслуговування виробництва та його управління, підвищувати фондовіддачу і прибутковість.

Розширити відтворення основних фондів можна за допомогою: технічного переозброєння діючого підприємства; реконструкції виробництва; розширення виробничих потужностей підприємства; нового будівництва технологічно завершених виробничих потужностей та підрозділів підприємства. Практична ж реалізація відтворювальних процесів потребує не лише активної інженерно-виробничої діяльності самого підприємства, а й мобілізації великих фінансових коштів. У повному обсязі вона можлива за умови передовсім постійної державної підтримки, безпосередньої участі багатьох інститутів ринкової інфраструктури та іноземного капіталу.

Дослідження проводилися за результатами діяльності ТОВ «Цемент». ТОВ «Цемент» є одним із найсучасніших підприємств галузі, яке пропонує продукцію високої якості, бореться з реалізацією фальсифікованого цементу на українському ринку, а також будує тісні, взаємовигідні й засновані на довірі стосунки зі своїми клієнтами.

Ефективне використання основних фондів та виробничих потужностей має важливе значення для аналізованого підприємства, оскільки їх повніше використання сприяє зменшенню потреб у введенні в експлуатацію нових виробничих потужностей, веде до збільшення обсягів випуску продукції. Кількість же виробленої продукції за наявного розміру виробничого апарату залежить, з одного боку, від фонду часу продуктивної роботи машин та устаткування протягом доби, місяця або року, тобто від їхнього екстенсивного завантаження, а з іншого – від ступеня використання знарядь

праці за одиницю часу (інтенсивного навантаження). Отже, усю сукупність технічних, організаційних та економічних заходів щодо ліпшого використання основних фондів підприємства можна умовно поділити на дві групи:

а) збільшення екстенсивного завантаження;

б) підвищення інтенсивного навантаження.

Треба наголосити також на двох важливих обставинах.

По-перше, якщо екстенсивне завантаження машин та устаткування обмежується тільки календарним фондом часу, то можливості підвищення інтенсивного навантаження устаткування, його продуктивності практично не є такими обмеженими.

По-друге, здійснення заходів екстенсивного напрямку, як правило, не потребує капітальних витрат, а підвищення рівня інтенсивного використання виробничого апарату зв’язане зі значними інвестиціями; проте остання порівняно швидко окупаються за рахунок одержаного внаслідок інтенсифікації додаткового економічного ефекту.

Оскільки, як свідчить аналіз, найбільший вплив на фондовіддачу й зміну обсягів виробництва мали такі чинники, як виробіток і структура обладнання та кількість відпрацьованих днів, то й основними напрямами поліпшення використання основних фондів підприємства є:

- швидке освоєння проектних потужностей, введення в дію нових технологічних ліній, агрегатів, устаткування;

- зменшення кількості недіючого устаткування, виведення з експлуатації зайвого та швидке залучення у виробництво невстановленого устаткування;

Екстенсивне оновлення характеризує темпи збільшення обсягу експлуатованих основних фондів. Інтенсивне оновлення передбачає заміну діючих основних фондів новими, більш ефективними. Проте процес виведення з експлуатації застарілих спрацьованих основних фондів не можна ототожнювати з інтенсивним оновленням діючих засобів праці бо реальний

господарський оборот охоплює не лише введення в дію нових і виведення з експлуатації спрацьованих фондів, а й передачу певної їхньої частини з балансу одного підприємства на баланс іншого.

- скорочення та ліквідація внутрішньозмінних простоїв шляхом підвищення рівня організації виробництва, підвищення коефіцієнта змінності роботи обладнання;

- підвищення якості ремонтного обслуговування основних фондів та зменшення витрат на їх ремонт, для чого необхідно довести до раціонального мінімуму кількість ремонтів машин протягом усього періоду їхнього функціонування та максимально зменшити витрати на проведення одного ремонту;

- удосконалення виробничої структури основних фондів, на яку впливають :виробничі та матеріально-технічні особливості галузі, форми суспільної організації виробництва, форми відтворення основних фондів, технічний рівень виробництва, рівень організації будівельних робіт, розміщення підприємства;

- модернізація діючого устаткування, котра означає його вдосконалення з метою запобігання техніко-економічному старінню та підвищення техніко-експлуатаційних параметрів до рівня сучасних вимог;

За порівняно невеликих витратах і за відносно короткий строк модернізація може забезпечити оновлення устаткування на новому технічному рівні, зростання продуктивності праці, нарощування виробничих потужностей, збільшення випуску продукції, економію інвестиційних ресурсів. Досвід багатьох підприємств України показує, що проведення комплексної модернізації багатьох видів виробничого устаткування збільшує його продуктивність на 30-50%, а зв’язані з цим витрати не перевищують половини вартості нових технічних конструкцій аналогічного призначення.

- стимулювання раціонального використання основних фондів, підвищення та розвиток матеріального та морального стимулювання праці.

За умов ринкової економіки процес господарювання в цілому має передбачати достатні економічні стимули для забезпечення ефективного використання основних фондів, усього майна підприємств. Швидкому запровадженню дієвій системі колективних та індивідуальних економічних стимулів сприятимуть: побудова механізму оплати залежно від кінцевих результатів виробництва; більш гнучка амортизаційна та інвестиційна політика; державна підтримка великих інвестиційних проектів тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аврашков Л. Я., Градон В. Ф. Особенности амортизационной политики предприятий в условиях рынка// Финансы. - 2008. -№ 8.- с. 16.

2. Агрес О.Г. Деякі аспекти щодо джерел фінансування для відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств [Текст] / О.Г. Агрес // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». Розділ: Фінансово-кредитна політика. – 2'2011 — N 21. – С. 216–218..

3. Білик М. Д. Принципи амортизаційної політики в сучасній вітчизняній економіці // Фінанси України. - 1997. - № 10. - с. 48.

4. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент. - К.: ИТИ.М, 1995.

5. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента: В 2 т. - К.: Ника-Центр, Эльга, 1999.

6. Бондаренко Т.Ю. Амортизаційна політика підприємства: проблеми відтворення основних фондів / Т.Ю. Бондаренко, Д.Г. Матукова//Вісник КНЕУ – 2010. - №2(22). – С.40-42.

7. Бочаров В. В. Методы финансирования инвестиционной деятельности предприятий. - М.: Финансы и статистка, 1998. -60 с.

8. Венедиктова В. И. Гудвилл: Цена престижа фирмы. - Харьков: Консул, 1998.- 176с.

9. Вітлінський В. В., Наконечний С. І. Ризики у менеджменті. - К.: Т-во "Борисфен-М", 1996.

10. Вилив факторів конкуренції на організаційні інновації підприємств / А. О. Касич та ін.//Фондовий ринок. - 2008. — № 25,—с 12-13.

11. Герасимчук В. Г. Стратегічне управління підприємством. Графічне моделювання: Навч. посіб. - К.: Вид-во КНВУ, 2000. - 360 с.

12. Горбунов А. Дочерние компании, филиалы, холдинги. - М.: Анкил, 1997,- 150с.

13. Господарський кодекс України № 436 – ІУ від 16.01.2003 р.

14. Грифона Г. Ф., Аврашков Л. Я. О норме дисконта при отборе инвестиционных проектов для финансирования//Финансы.-1998 -№3-с 28.

15. Гринев В. Ф. Инновационный менеджмент. - К.: МАУП, 2000. -148с.

16. Євтушенко О.А. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів в Україні// Економічні науки. – 2011 - №1(55). – С. 127 – 129.

17. Євтушенко О.А. Теоретичні аспекти відтворення основних засобів// Вісник ХНУ/ Економічні науки. – 2011 - №2, Т.2. – С. 39 – 42.

18. Економіка виробничого підприємництва: Навч. посіб. За ред. Й. М. Петровича. К.: Знания, КОО, 2001. - 406 с.

19. Економіка підприємства. Збірник практичних задач і конкретних ситуацій: Навч. посібник / С.Ф. Покропивний, Г.О. Швиданенко, О.С. Федонін та ін.; За ред. д-ра екон. наук, проф.. С.Ф. Покропивного. – К.:КНЕУ, 2000. – 528с.

20. Економічний аналіз: Навч. посібник / М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбатюк; За ред. акад. НАНУ, проф. М.І. Чумаченка. – К.: КНЕУ, 2001. –452с.

21. Економіка виробничого підприємництва: Навч. посібник / Й.М. Петрович, І.О. Будіщева, І.Г. Устінова та ін.; За ред. Й.М. Петровича. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2001. – 405 с. – (Вища освіта XXI століття)..

22. Золотарьов А. Раціональне використання оборотних засобів у промисловості //Економіка України. - 2001. - № 7(476). -С. 29-32.

23. Идрисов А. Б. Планирование и анализ эффективности инвестиций. – М.: 1995.

24. Кейлер В. Экономика предприятия: Курс лекций. - М.: ИНФРА-М, 1999.- 132с.

25. Киперман Г. Экономика предприятия: Словарь. - М.: Юристь, 2000. - 272с.

26. Коласс В. Управление финансовой деятельностью предприятия. Проблемы, концепции и методы: Учеб. пособие: Пер. с фр. / Под ред. проф. Я В. Соколова. -М.: Финансы, ЮНИТИ, 1997.

27. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. - К.: Знания, 2000.

28. Липсиц И.: В., Косов В. И. Инвестиционный проект. - М.: БЕК, 1996.

29. Мних С. В. Аналіз фінансового стану і фінансових результатів діяльності підприємств. - К., 1993.

30. Мокий М. С., Скамай Л. Г., Трубочкина М. И. Экономика предприятия: Учеб, пособие / Под ред. М. Г. Лапусты. - М.: ИНФРА- М, 2000.-264с.

31. Моляков Д. С. Финансы предприятий отраслей народного хозяйства: Учеб, пособие. - М.: Финансы и статистика, 2000.

32. Морозов Ю. П. Инновационный менеджмент: Учеб. пособие. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. - 446 с.

33. Нікбахт Г., Гроппеллі А. Фінанси. - К.: Вік, Глобус, 1992.

34. Основні засоби на підприємстві: бухгалтерський та податковий облік. Збірник систематизованого законодавства. – К.: Бухгалтерія, 2003. – 226с.

35. Покропивний С. Ф., Колот З. М. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність. -К.: Вид-во КНЕУ, 1998,-352 с.

36. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: затв. наказом Мін-ва фінансів України від 27.04.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00

37. Положения (стандарт) бухгалтерського обліку 8 "Нематеріальні актини" від 18 жовтня 1999 р. с 242.

38. Партин Г.О., Завгородній А.Г. Фінанси підприємств: Навч. посібник.- Львів: ЛБІ НБУ, 2003.-265с.

39. Практикум по разработке бизнес-плана и финансовому анализу предприятия: Учеб. пособие. - М.: Финансы и статистика, 2001. - 160 с,

40. Примак Т. О. Економіка підприємства: Навч. посіб. - К.: Вікар, 2001,- 178с.

41. Раицкий К. Л. Экономика предприятия. - М.: ИВЦ "Маркетинг", 2000.

42. Рогов Г.К., Воробйова І.А. Фінанси підприємств: Навчальний посібник – Миколаїв: УДМТУ, 2004 -148 с.

43. Сафронов П. Л. Экономика предприятия: Учебник. - М.: Юность, 1998.- 584с.

44. Селезнев В. В. Основы рыночной экономики Украины. Учеб. пособие. - 2-е изд., перераб. и доп. - К.: А.С. К., 2002.

45. Сергеев И. В. Экономика предприятия: Учеб. пособие. М.: Финансы и статистика, 2000. - 304 с.

46. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств.- К: ЦУЛ.2002. - 460 с.

47. Стоянова В. С. Управление оборотным капиталом. - М.: Перспектива, 1998.- 128с.

48. Терешенко О. Фінансова санація та банкрутство підприємства: навчально-методичний посібник. - К.:КНЕУ, 2003. - 554 с.

49. Управление инвестициями: Справоч. пособие для спец. и предпринимателей: В 2 т. Под ред. В. В.Шеремета. - М.: Высш. шк., 1998.

50. Фінанси підприємств. Підручник / Під ред. А.М. Поддєрьогіна. - К.:КНЕУ, 2000. -460 с.

51. Фінансова звітність ТОВ «Цемент» за 2014 - 2016 роки.

52. Янковой А.Г. Математико-статистические методы и модели в управлении предприятием: Учебное пособие. – Одесса: ОНЭУ, ротапринт, 2014. – 250 с.